

Успіх, колажі, література

Опубліковано: 26.06.2017 Автор: Держачова Ольга

Усе наше свідоме і несвідоме життя нам вбивають у голови, що креатив – це круто і це те, чого нам бракує. Але чи готові ми напrawdę вийти за рамки і наблизитися бодай на півкроку до чогось нестандартного та оригінального? На жаль, ні. Ні в чому.

Маю чималий досвід закордонних конференцій. Знаєте, що вражає? Свобода одягу. Людям абсолютно байдуже, в якому одязі і в яких колготках чи без них ти робитимеш доповідь. Тебе не обговорюватимуть за твоєю спиною, мовляв, фе, як негарно, вона була без костюма, тебе сприймають не за кольором волосся, не за твоїми регаліями, а за тим, що і як ти говориш. А ми усе ніяк не можемо вийти за рамці псевдошанелівських китайських костюмів, бо хтось колись сказав, що без них то непристойно і ненауково. Ми забуваємо, що наука – справжня – не залежить ні від суконь, ні від штанів. Чому ми забуваємо? Бо так зручно. Натягнути на себе костюм разом із пихою, аби усі бачили і заздрили. Хоча, за великим рахунком, науці байдуже, як ти до неї приходиш – головне, аби чесно і щиро.

Мені пригадався випадок, як у садочку вихователі зробили мені зауваження (дуже делікатно, та все ж), що мій син не показує, як говорить песик, котик та інші тваринки. Те, що моя дитина у цьому віці знала, що таке поезія і проза, відрізняла трикутник від квадрата і тицяла пальчиком у шахові фігури, нікого не переконало, що я працюю з дитиною. Я мала її дресирувати, аби вона завчено нявкала, гавкала і малювала тварин правильного кольору. Зрештою, кого цікавлять зелені ведмеді і поезія як така?

Ми кричимо, що хочемо, аби наші діти мислили нестандартно. За кілька днів опублікують перли з творів ЗНО. Знаєте, що почнеться? Обурені вигуки: мовляв, жах, оце докотилися, що там із тими дітьми роблять у школі, як можна так думати і мати нахабство таке виписувати?! А я щиро заздрю отим авторам ЗНОшних перлів, бо я би в їхньому віці побоялася бути такою нестандартною. Щодо грамотності, то інше питання. Грамотність іде від читання, а ми заповнили віртуальний простір, в якому здебільшого зависають наші діти, безграмотними текстами. То що ж дивуватися? Але зараз про оригінальні висловлювання: ось, здавалось би, той креатив, якого хотіли, але ж ні. Він іде у розріз із нашим сприйняттям того, як правильно, а як ні.

От який би ви навели приклад з літератури у контексті теми «Як варто чинити, зіткнувшись із невихованістю, непорядністю іншої людини?» «Кайдашева сім'я», правда ж? Моя дитина навела приклад головного героя «Міста» Підмогильного. У чому його невихованість та непорядність? У тому, що він використовував дівчат. Чоловікові не личить так робити. Не знаю, чи «зацінили» екзаменатори цю тезу, а чи потрапить вона до перлів ЗНО.

Ще одне питання з цьогорічних тестів про «образ селянина, який у пошуках правди став злочинцем». Який твір? Звісно ж, «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» Як же ж я сварила свого сина, що він не дав правильної відповіді на таке елементарне питання! Усе стандартно і правильно. А він вибрав «Я (Романтику)». Пояснення просто мене прибило: там багато описів неміської місцевості, отже, мати героя могла бути з села, довести, що він правдивий чекіст – ось була його правда, ну, а вбивство рідної матері

– це тяжчий злочин, аніж ті злочини, які чинив Чіпка. Коли ж я пробувала заперечити про міський годинник у тексті Хвильового і т.д., він подивився на мене, немов на інопланетянку, і спитав, що невже я думаю, що «Я (Романтика)» – це реалізм? Можливо, я й про колажі нічого не чула. Ні, я не про коректність чи некоректність питань. Питання сформульоване правильно, відповідно до сприйняття більшістю. І ця більшість спокійна, бо їй легше думати про селянина, який у пошуках правди став злочинцем, аніж вишукувати деталі та причини цього, проводячи паралелі з іншими творами. Та й «Хіба ревуть воли...» вчили наші батьки, ми вчили, то нехай і діти вчать. А чого ж? Перевірено часом. Але от яким? Мій син, до прикладу, вважає, що у Чіпки то був психоз укупі з білою гарячкою, а як можна серйозно оцінювати вчинки людини і говорити про якусь там правду, якщо людина діє у стані афекту? Погодьтеся, щось у цьому є. Знаєте, діти готові говорити про літературу, але чи готові ми слухати і сприймати? Не завжди. Знову процитую свого сина: «Твоє покоління виявилось не готовим до нашого покоління».

Пам'ятаєте чудесний, оригінальний, неповторний текст Галини Пагутяк про комах і обурення спільноти, мовляв, занадто нетрадиційно? А дітям було нормально. Але питання про селянина-правдошукача простіше. Й успішніше. А чого дивуватися? Ми ж прагнемо мати успішних учнів з високими показниками, а не успішних людей з креативним мисленням. А погодьтеся, це не завжди те саме. Дивуюся, як цитату із Іздрика (ніч така місячна зоряна ясна // видно хоч голки збирай // зоряні війни здаються невчасними // вчасним здається рай), спільнота проковтнула і не обурювалася. Ми ж так боїмося сучасної літератури, та й сучасного мистецтва загалом, бо ще не придумали рамок, в які їх можна захвати.

До чого це я? А до того, що, може, варто попуститися? Як у вигаданих дрес-кодах, так і в тестових стандартах (наші діти здатні логічно і творчо мислити, тому варті таких самих питань, але ж хто їх буде складати, пам'ятаючи істерики довкола коماشиного світу Пагутяк) і дозволити, перш за все, самим собі стати творчими та вільними, бо ж успіх супроводжує тих, хто не боїться вийти за межі стандартів. Так, це ризиковано, але ж як солодко і захопливо! Зрештою, успіх, що попереду, того вартий.